

Eindelijk: Sweelinck in het Concertgebouw

Om de 450ste geboortedag van Sweelinck te vieren, wordt een orgel vanuit Berlijn naar het Concertgebouw vervoerd. Gewoon, omdat zo'n groot musicus dat verdient.

ROELAND HAZENDONK

Diepenbrock en Sweelinck; dat zijn de twee enige Nederlandse componisten die in de internationale muziekgeschiedenis een beetje meetellen, is het gangbare beeld. Maar bij nader inzien is het met Sweelincks status niet zo best gesteld. Zijn naam prijkt tussen die van Lassus en Obrecht boven het balkon op de achterwand van het Concertgebouw, maar zijn muziek is daar nooit te horen.

Maandag is dat voor één keer anders. Het Gesualdo Consort dat zich onder aanvoering van zijn muzikaal leider, bas-bariton Harry van der Kamp, al jaren zeer voor Sweelinck inzet, gedenkt dan dat de Amsterdamse stadsorganist 450 jaar geleden in Deventer werd geboren.

"Sweelinck was heel beroemd tijdens zijn leven," zegt Van der Kamp: "Rond 1600 kwamen de mensen speciaal naar Amsterdam om naar zijn orgelspel te luisteren in de Oude Kerk. In muzikale zin is hij de overgrootvader van Bach. De Hamburgse organist Heinrich Scheidemann studeerde bij Sweelinck in Amsterdam en Scheidemann was de leraar van Buxtehude van wie Bach zo graag les wilde hebben dat hij 450 kilometer van Arnstadt naar Lübeck liep."

Van der Kamp: "Sweelinck was een door en door bescheiden man die pas laat als componist actief werd en dat aanvankelijk zelfs anoniem deed. Zijn vocale werk is niet anders dan als perfect te omschrijven. Ik vind Sweelinck de grootste vakman van alle componisten die in zijn tijd in Noord-Europa actief waren. Hij volgde niet echt de modernste trends, maar uit alles wat hij maakte, spreekt een geweldige muzikale fantasie."

Dat Sweelinck op de grens tussen renaissance en barok actief was, werkt volgens Van der Kamp nog altijd een beetje tegen hem. "Hij is een meester in de variatievorm en veel van zijn werken zijn rond bestaande melodieën opgebouwd. Dat geldt voor alle 150 psalmen die hij heeft getoonzet, maar ook voor een meesterlijk chanson als *Susanne un jour*."

"Het is een subtiele kunst die in zekere zin statisch is. Hij was wat ouderwets, maar je hoort óók dat hij de moderne Italianen van zijn tijd volgde. Het is enorm beeldend, maar het is

ook lastig uit te voeren omdat er geen instrumentale partijen bij zitten."

"Wij gaan in het jubileumconcert overigens wél onze stemmen met instrumenten verdubbelen en ook de orgelmuziek zal niet ontbreken. Bernard Winsemius gaat die uitvoeren op een orgel dat in de oude midden-tonstuning staat, die in Sweelincks tijd gebruikelijk was. Dat orgel wordt voor de gelegenheid in drie stukken vanuit Brussel naar het Concertgebouw vervoerd – het zwaarste deel weegt duizend kilo."

Volgens Van der Kamp verdient Sweelinck deze erkenning. "Zijn imago liep een flinke deuk op in de Tweede Wereldoorlog. Zijn standbeeld op het Valeriusplein werd een symbool voor de collaboratie. Omdat Sweelinck zo belangrijk voor Noord-Duitse componisten was, kon de Duitsgezinde burgemeester hem als een held aan de bezetter verkopen en zo dat beeld voor elkaar krijgen. Bij de bevrijding is het door Amsterdammers van de sokkel getrokken. In de jaren zeventig heeft wethouder Han Lamers het beeld laten vernietigen."

"Over negen jaar is het vijfhonderd jaar geleden dat Sweelinck overleed en ik zou het rechtvaardigheid vinden als de komende tien jaar een Sweelinckdecennium zouden worden. En uiteindelijk moet er dan natuurlijk ook een standbeeld komen."

Maandag 15 oktober, 450 jaar Sweelinck, Gesualdo Consort, Concertgebouw

Harry van der Kamp FOTO ALLARD WILLEMSE

GESUALDO CONSORT - ENSEMBLE O.L.V. HARRY VAN DER KAMP